

Zbolela je na smrt!

(Spisal Tone Grčvar.)

Dà, zbolela je na smrt! Ni ga bilo več zdravnika, ki bi ji bil mogel pomagati. Poskusili smo vsa mogoča zdravila, ravnali smo se po vseh blagohotnih nasvetih, ki so nam jih dajale stare mamice in drugi izkušeni ljudje. Toda vse zastonj! Njena zadnja ura je prišla in vse naše togo-vanje in vzdihovanje ni moglo več priklicati izgubljenega zdravja in življenja.

Kdo je bil ta nesrečni bolnik, ki smo ga vsi tako iskreno ljubili in spoštovali? — Naša ura! Dà, nihče drugi kot naša stara, zaprašena, časti-vredna, globoko ljubljena stenska ura! Dragi moji, mislite si zvestega prija-telja, ki je bil priča vsem najlepšim in najžalostnejšim trenutkom vašega življenja; mislite si modrega prijatelja, ki vas je opominjal s svojimi kazalci neprestano: „Ne žaluj preveč, — glej, čas hiti in vsaka bolečina mine! — Ne veseli se preveč, — glej, čas hiti in prišli bodo temni in žalostni dnevi; pripravljaj se nanje!“ Vprašam vas, dragi moji, ali bi ne žalovali tudi vi, ko bi vam ležal na smrtni postelji tak zvest in dober prijatelj?

In naša ura je ležala na smrtni postelji. To se pravi, — nismo ji postlali blazin ter je odeli z gorko odejo; položili smo jo kar na skrinjo ter stali okrog nje žalostni in pobiti. Kazalca sta odpadla obá; kakor tudi smo ju naravnavali, nikakor nista hotela obstati; visela sta navzdol, tiha in mrtva, kakor suknja na žeblju. Deska s števkami je stala na svojem mestu samó še za največjo silo; če se je je kdo le z mazincem dotaknil, pričela se je počasi tresti in majati, dokler se ni naposled prevrnila ter s kazalci vred truščnila na tla. In te uboge številke, kako so bile zamazane in odrsane! Samo kdor je poznal našo uro že dolgo let ter pogledaval nanjo dan za dném, mogel jih je še nekako razločevati; kdo drugi bi ne videl družega, kot par nerazločnih, črnih pack. Notranje kolesje je bilo vse polno prahú, pajčevin in neke umazane, oljnate tekočine. Pa se je vendar vrtelo, — in še kakó vrtelo! Če si prišel po nerodnosti s prstom mej ta črna, mokra kolesca, — hipoma je nekaj zdrknilo in tresnilo in pričelo se je čudovito vrvenje, ropotanje, drdranje in udarjanje, da je bilo človeka skoro groza. Kladivo je tolklo brez prestanka in silno hitro na ubiti zvonec, verižice so rožljale, veliki uteži so se tresli ter se pomikali jaderno navzdol, a znotraj mej kolesci je pretresljivo šumelo in bučalo, kakor v vrtincu sredi naraslega hudournika. Naposled pa, — tresk! — vse je obstalo in umolknilo, kakor da je onemogla od prevelike utrujenosti...

Ah dà, taka je bila naša ura v svojih zadnjih dnéh! Vse je kazalo, da se ji bliža smrt. Predzadnji dan se ji niti več tako rogoviliti ni ljubilo, kakor je imela prej navado. Jaz sem si mislil, da bi ji morda dobro storilo, če se malo razkriči in razdivjá. Pobežál sem jo večkrat na skrivnem in čakal, kaj bo. Toda nič! Samo nekaj je zagođrnjalo in počilo, kakor bi hotelo reči: „Pusti me pri miru!“ — Drrrr — bum! — Potem pa je bilo vse pri kraju. Prijel sem za desko ter jo pogugal, vlekel na verižici, štefnal mej kolesci, prijemal za kladivo, stresal zvonec, — vse je ostalo tiho in mrtvo!

In prihajali so zdravniki.

Najprvo si je dal opraviti z njo naš vaški urar. S svečanim obrazom jo je snel s stene ter razložil po mizi vse njene najmanjše in največje dele. Kako smo gledali nanj, kakor na svojega dobrotnika in rešitelja, ko je prevračal, razkladal in sestavljal ta črna, drobna kolesca! Zaupali smo vanj popolnoma in niti na misel nam ni prišlo, da bi se mogel zmotiti ta čudoviti človek, ki je gledal na svoje delo tako mirno in slovesno. Naposled pa je zinil tisto strašno besedo, ki nas je vse pretresla do dna srca: „Ta ura niti počenega groša ni več vredna; prestara je in tako obrabljen, da ji ne pomaga nobeno popraviljanje več!“ Vzdihnili smo in molčali. V mojem srcu pa je svetila še majhna iskrica upanja, da bi se dalo morda vendar-le še kaj pametnega ukreniti; zato sem se osmelil ter vprašal urarja s tresočim glasom: „Poglejte, prosim Vas še jedenkrat, in premislite natanko . . . Ali res ni nikake pomoči?“ On pa se je ozrl name jezno in užaljeno ter ponovil: „Ne, nikake pomoči!“ Sestavil je uro ter jo obesil na steno nazaj, potem pa je odšel. Toliko pa jo je vendar vzbudil in predramil, da je napela še jedenkrat svoje zadnje sile ter zahreščala na vso moč; zapelo je v njenem drobu, zahrustalo in zagrgalo, nato pa je umolknila in ni se oglasila nikdar več. To je bil njen zadnji vzdihljaj . . .

Velikrat so jo še različni ljudje snemali s stene, razkladali jo in zopet sestavljali, v življenje pa je ni mogel obuditi nihče; niti najmanjšega glasú ni dala več od sebe. Velik pajek se je spravil nanjo ter jo prepregel čez in čez s sivimi pajčevinami . . .

Zdi se mi, da je počivala tako celo leto ali še dalje, — tiha in zapuščena. Zmirom bolj poredko smo se ozirali nanjo; saj je znano, kako hitro pozabi človek na prijatelja, kadar nima nič več koristi od njega.

Letos pa smo se preselili in tudi ura je morala z nami. Revica se niti zganila ni, ko smo jo pobasali mej obnošene obleke in stare cunje . . . In globoko tam na dnu počiva sedaj za zmirom . . . Služila nam je zvesto in pridno, preživela je z nami veliko veselih in žalostnih dni in nihče se ni mogel kdaj pritoževati nad njo . . . Zato spavaj, sladko, ti naša stara, dobra prijateljica!

Večer na morju.

Po visokem nebu
Plava bel oblak,
Po širokem morju
Plava čoln lehak.

Kakor da se vnel je
Temni ocean . . .
V žarnem ognju bliska
Se zapadna stran . . .

Plavaj, plavaj čolnič!
Solnce jasni grad
Plemení tam v dalji —
Jaz ga grem iskat . . .

Smiljan Smiljanič.

